

<https://doi.org/10.62837/2024.6.40>

YOLÇUYEVA AYTAC YAŞAR
E-mail: aytacyolcuyeva00@gmail.com
Odlar Yurdu Universiteti,
Koroğlu Rəhimov küç 13
Odlaryurdu.magistratura@mail.ru

TƏHSİLDƏ OXU BACARIQLARININ İNKİŞAF ETDİLİMLƏSİNİN VACİBLİYİ

Xülasə

Oxumaq həyatın istənilən sahəsində uğur qazanmaq üçün vacib bir bacarıqdır. Oxumaq sadəcə bir səhifədə sözləri seçməkdən daha çox şeydir; bu, fikirlərin qiymətləndirilməsini və onları gündəlik vəziyyətlərə tətbiq etməyi əhatə edən tənqidi düşüncə prosesidir. Əsas oxu bacarıqlarına lüğətin mənimsənilməsi, əvvəlcədən oxu strategiyaları, mətni anlama, təşkilatçılıq bacarıqları və cavab texnikaları daxildir. Əsas oxu bacarıqlarına yiyələnmək oxucuya oxu sürətini, başa düşməsinə və ümumi söz ehtiyatını artırmağa imkan verir. Bu, xüsusilə ingilis dilini öyrənməyə yeni başlayan və oxu strategiyalarından istifadənin onlara oxuduqlarını anlamaya daha yaxşı kömək edəcəyini görən oxucular üçün doğrudur. Oxu bacarıqlarına yiyələnmənin ən vacib cəhətlərindən biri söz ehtiyatının artırılmasıdır. Oxumaqda mühüm əsas bacarıq sözləri tanımaqdır. Daha böyük lüğət əldə etmək üçün oxucu görmə sözlərindən və yüksək tezlikli sözlərdən istifadə siyahılarından istifadə edərək sözün tanınmasını məşq etməlidir. Bu sözlər flash kartlar, söz divarları və iş vərəqləri ilə məşq edilir. İnsan həmçinin krossvordlar işlətməklə və stolüstü oyunlar oynamaqla öz lüğətini inkişaf etdirə bilər. Oyunlar və digər qeyri-ənənəvi tədris üsulları xüsusilə oxuma və ya digər öyrənmə problemi olan oxucular üçün faydalı ola bilər, çünki bu, sözlərin nə demək olduğunu başa düşmək üçün kitab və ya qəzet kontekstindən kənarında baxmağa kömək edə bilər. Əvvəlcədən oxumaq strategiyalarına mətnin faktiki əsas hissəsinə keçməzdən əvvəl mətnlə tanış olmaq üçün vaxt ayırmaq daxildir. Oxucular mətn daxilində başlığı, məlumatı, müəllif məlumatını və alt başlıqları oxumalıdır. Oxucular həmçinin vurğulanmış və ya qalın şriftlə yazılmış sözləri, eləcə də fotoşəkillərin altındakı başlıqları qeyd etməlidirlər. Mətni müşayiət edən hər hansı bir şəkil və ya yan panellərə ön baxış da oxucuya faktiki olaraq başlamazdan əvvəl materialla əlaqə saxlamağa kömək edir. Oxumaqda mühüm bacarıq mətnin əsas fikrini dərk etməyi öyrənməkdir. Bu, əvvəlcə mətnin tezis ifadəsini müəyyən etməklə həyata keçirilir.

Açar sözlər: oxu bacarığı, lüğət, söz ehtiyatı, strategiyalar

Tədqiqatlar göstərir ki, insanlar məlumatları öz şəxsi təcrübələri ilə əlaqələndirə bildikdə daha yaxşı saxlayırlar. Oxumaq üçün vacib olan digər əsas bacarıq materialı təşkil etmək bacarığıdır. Bu, oxumağı başa düşməyi yaxşılaşdırmağa və oxu sürətini artırmağa kömək edir. Məlumatın təşkili yollarına əsas məqamları vurğulamaq, kənarlarda qeydlər etmək və mətnin konturunu hazırlamaq daxildir. Oxuyarkən əsas məqamları təşkil etmək üçün özünü öyrətmək başa düşməyə kömək edir və oxu sürətini artırır. Oxu materialının ümumiləşdirilməsi oxucuya oxuduğu məlumatı fərdiləşdirməyə imkan verir. Oxu mətninin xülasəsi oxucudan materialın əsas fikrini yenidən ifadə etməli və mətnin məzmununa öz reaksiyası üzərində düşünməlidir. Bu əsas oxu bacarığı daha yaxşı oxucu olmaq üçün vacibdir. Tam olaraq nə axtardığınızı barədə çox aydın olun. Məqsədsiz oxumayın. Ola bilsin ki, suallara cavab, mövzu və ya məsələnin ümumi anlayışı, ətraflı bilik, perspektivlər spektri, yazıcının mövqeyini müəyyən etmək, mövqeyinizi dəstəkləyən arqumentlər, mövqeyinizə zidd olan arqumentlər, misallar, statistika, təriflər, məqsədi izah edəcək cavablar axtaracaqsınız. diqqəti saxlamaq üçün yaxınlıqda yazın. Bu xarakterli məqsədyönlü müaliə sizə daha sürətli və seçici oxumağa kömək edə bilər. O, həmçinin konsentrasiyanıza və yadda saxlamaq qabiliyyətinizə kömək edə bilər. Oxumaq öyrənənlərə söhbətlər üçün lazım olan yeni sözləri deşifrə etməyə kömək edəcək. Oxu vasitəsilə dil öyrənənlər söz ehtiyatına malik olacaqlar ki, bu da onların nitq qabiliyyətini asanlaşdıracaq və hədəf dildə strukturundan istifadəni inkişaf etdirəcək. Oxu zamanı tələb olunan bu komponentlər nitq bacarıqlarının inkişafı üçün zəruridir. Bu o deməkdir ki, öyrənənlər qrammatika vasitəsilə oxumağı daha yaxşı başa düşəcəklər.

Nəticə

Kraşen oxumağı təşviq edir, çünki bu, xarici dilin təkmilləşdirilməsində böyük amildir və çox oxuyan tələbələrin oxumağı, yazmağı yaxşı bacardığına və yaxşı lüğət və qrammatik biliklərə malik olduğuna inanır. Şagirdlər cümlənin strukturunu görür və bu, onlara öz cümlələrini və ifadələrini qurmağa imkan verir. Oxuma ikinci dildə bacarıqlara əhəmiyyətli töhfə verə bilər. Oxumağın ümumi səriştəyə, bütün dörd bacarıqlara töhfə verdiyini fərz etmək üçün əslində yaxşı səbəb var. Lüğət biliyi effektiv ünsiyyət üçün zəruridir. Lewis yazır ki, lüğətin öyrənilməsi ikinci dilin öyrənilməsində əsas vəzifədir və dinləmə, danışma, oxuma, yazma və tərcümə kimi istənilən dil bacarıqları lüğət olmadan mövcud ola bilməz. Lüğət bir sözün mənasını başa düşməkdir, buna görə də sözlər olmadıqda ünsiyyət baş vermir. Buna görə də oxumaq, yəqin ki, yeni sözlər öyrənməyin ən yaxşı yoludur. Oxumaq təsadüfi lüğətin mənimsənilməsi ilə nəticələnir. Əksər insanlar sözləri bilmək və yaxşı oxumaq arasında mühüm əlaqə olduğunu bilirlər. Eskey bu fikri dəstəkləyərək, “oxu və lüğət arasındakı əlaqənin yaxşı sənədləşdirildiyini və qarşılıqlı olduğunu” və “əslində lüğət bilikləri ilə oxuduğunu anlama arasındakı əlaqənin oxu ədəbiyyatında yaxşı qurulduğunu” bildirir. Bəzən əsas fikir cümlədə birbaşa deyil, nəzərdə tutulur və

oxucu materialı bütövlükdə qavramaq üçün mətnin əsas ideyasının nə olduğu barədə nəticə çıxarmağı (savadlı təxmin etməyi) öyrənməlidir.

Ədəbiyyat siyahısı

1. Landis, J.R., Koch, G.G., 1977. The measurement of observer agreement for categorical data. *Biometrics* 33, 159e174.
2. Motyl-Mudretzkyj, I., Spainghaus, M., 2004. *Anders Gedacht: Text and Context in the German-speaking World*. Houghton Mifflin, Boston.
3. National Institute of Child Health and Human Development, 2000. Report of the National Reading Panel. *Teaching Children to Read: An*
4. *Evidence-based Assessment of the Scientific Research Literature on Reading and Its Implications for Reading Instruction*. Reports of the subgroups (NIH Publication No. 00e4754). U.S. Government Printing Office, Washington, D.C.
5. Olshavsky, J.E., 1976. Reading as problem solving: an investigation of strategies. *Reading Research Quarterly* 12 (4), 654e674.
6. Pardo'n, Y.N., 1992. The effect of strategy instruction on bilingual students' cognitive strategy use in reading. *Bilingual Research Journal* 16 (3/4), 35e51.
7. Palincsar, A.S., Brown, A.L., 1984. Reciprocal teaching of comprehension-fostering and comprehension-monitoring activities. *Cognition and Instruction* 1 (2), 117e175.
8. Paran, A., 2008. The role of literature in instructed foreign language learning and teaching: an evidence-based survey. *Language Teaching* 41 (04), 465e496.
9. Perry, W.G., 1970. *Forms of Intellectual and Ethical Development in the College Years: A Scheme*. Holt, Rinehart, & Winston, New York.
10. Perry, W.G., 1981. Cognitive and ethical growth: the making of meaning. In: Chickering, A. (Ed.), *The Modern American College*. Jossey-Bass, San Francisco, pp. 76e116.
11. Pressley, M., 2000. What should comprehension instruction be the instruction of?. In: Kamil, M., Mosenthal, P., Pearson, P., Barr, R. (Eds.), 2000.
12. *Handbook of Reading Research*, vol. III Lawrence Erlbaum, Mahwah, pp. 545e561.
13. Pressley, M., Ghatala, E.S., 1990. Self-regulated learning: monitoring learning from text. *Educational Psychologist* 25 (1), 19e33.

<http://www.britannica.com/eb/article-9106259>

<https://doi.org/10.1017/CBO9780511615382>

Yolchuyeva Aytac Yashar

THE IMPORTANCE OF DEVELOPING READING SKILLS IN EDUCATION

Summary

Reading is an essential skill for success in any area of life. Reading is more than just picking out words on a page; it is a critical thinking process that involves evaluating ideas and applying them to everyday situations. Basic reading skills include vocabulary acquisition, pre-reading strategies, text comprehension, organizational skills, and response techniques. Mastering basic reading skills allows the reader to increase their reading speed, comprehension, and overall vocabulary. This is especially true for readers who are new to learning English and find that using reading strategies will help them better understand what they are reading. One of the most important aspects of acquiring reading skills is increasing vocabulary. An important basic skill in reading is word recognition. To acquire a larger vocabulary, the reader should practice word recognition using sight words and lists of high-frequency words. These words are practiced with flash cards, word walls and worksheets. One can also develop their vocabulary by doing crosswords and playing board games. Games and other non-traditional teaching methods can be especially helpful for readers with reading or other learning difficulties because it can help them look outside the context of a book or newspaper to understand what words mean. Обобщение материала для чтения позволяет читателю персонализировать информацию, которую он читает. Краткое содержание прочитанного текста требует от читателя еще раз изложить основную мысль материала и поразмышлять над собственной реакцией на содержание текста. Этот базовый навык чтения необходим для того, чтобы стать лучшим читателем. Очень четко сформулируйте, что именно вы ищете. Не читайте бесцельно. Prereading strategies include taking time to familiarize yourself with the text before moving on to the actual body of the text. Readers should read the title, information, author information, and subheadings within the text. Readers should also note words that are highlighted or in bold, as well as captions under photographs. Any images or previews of sidebars accompanying the text also help the reader engage with the material before actually starting. An important skill in reading is learning to understand the main idea of a text. Summarizing reading material allows the reader to personalize the information they read. A summary of the text read requires the reader to once again state the main idea of the material and reflect on his own reaction to the content of the text. This basic reading skill is essential to becoming a better reader. Be very clear about what exactly you are looking for. Lewis writes that learning vocabulary is a key task in learning a second language, and any language skills such as listening, speaking, reading, writing, and translating cannot exist without vocabulary. Vocabulary is about understanding the meaning of a word, so communication does not happen when there are no words. So reading is probably the best way to learn new words. Reading results in acquisition of incidental vocabulary.

Most people know that there is an important connection between knowing words and reading well. Eskey supports this view, stating that "the relationship between reading and vocabulary is well documented and reciprocal" and that "in fact, the relationship between vocabulary knowledge and reading comprehension is well established in the reading literature." Don't read aimlessly. This is done by first identifying the thesis statement of the text.

Keywords: reading skills, vocabulary, vocabulary, strategies

Yolchuyeva Aytac Yashar

ВАЖНОСТЬ РАЗВИТИЯ НАВЫКОВ ЧТЕНИЯ В ОБРАЗОВАНИИ

Резюме

Чтение – важнейший навык для достижения успеха в любой сфере жизни. Чтение — это больше, чем просто выделение слов на странице; это процесс критического мышления, который включает в себя оценку идей и применение их в повседневных ситуациях. Базовые навыки чтения включают приобретение словарного запаса, стратегии предварительного чтения, понимание текста, организационные навыки и методы реагирования. Овладение базовыми навыками чтения позволяет читателю увеличить скорость чтения, понимание и общий словарный запас. Это особенно актуально для читателей, которые впервые изучают английский язык и считают, что использование стратегий чтения поможет им лучше понимать то, что они читают. Одним из наиболее важных аспектов приобретения навыков чтения является увеличение словарного запаса. Важным базовым навыком чтения является распознавание слов. Чтобы расширить словарный запас, читатель должен попрактиковаться в распознавании слов, используя визуальные слова и списки часто встречающихся слов. Эти слова отрабатываются с помощью карточек, стен слов и рабочих листов. Также можно расширить свой словарный запас, разгадывая кроссворды и играя в настольные игры. Игры и другие нетрадиционные методы обучения могут быть особенно полезны для читателей, испытывающих трудности с чтением или другими трудностями в обучении, поскольку помогают им выйти за рамки контекста книги или газеты, чтобы понять, что означают слова. Стратегии предварительного чтения включают в себя выделение времени на ознакомление с текстом, прежде чем переходить к основной части текста. Читатели должны прочитать заголовки, информацию, информацию об авторе и подзаголовки в тексте. Читателям также следует обратить внимание на слова, выделенные или выделенные жирным шрифтом, а также подписи под фотографиями. Любые изображения или предварительные просмотры боковых панелей, сопровождающие текст, также помогают читателю ознакомиться с материалом еще до его начала. Льюис пишет, что изучение словарного запаса является ключевой задачей в

изучении второго языка, и любые языковые навыки, такие как аудирование, говорение, чтение, письмо и перевод, не могут существовать без словарного запаса. Словарный запас связан с пониманием значения слова, поэтому общение не происходит, когда нет слов. Так что чтение, вероятно, лучший способ выучить новые слова. Чтение приводит к приобретению случайного словарного запаса. Большинство людей знают, что существует важная связь между знанием слов и хорошим чтением. Эски поддерживает эту точку зрения, заявляя, что «отношения между чтением и словарным запасом хорошо документированы и взаимны» и что «фактически взаимосвязь между знанием словарного запаса и пониманием прочитанного хорошо известна в литературе для чтения». Важным навыком чтения является умение понимать основную мысль текста. Это делается путем определения тезиса текста.

Ключевые слова: навыки чтения, словарный запас, словарный запас, стратегии

Redaksiyaya daxil olma tarixi: 03.06.2024

Çapa qəbul olunma tarixi: 28.06.2024

**Rəyçi: Dos. f.f.d.S.X.Abdurəhmanova
tərəfindən çapa tövsiyə olunmuşdur.**